

Razgovor sa djecom o

PROFESIONALNOJ ORIJENTACIJI

PROFESIONALNA ORIJENTACIJA

Cilj izbora karijere za mlade jeste pronalazak profesije koja najbolje odgovara njihovim interesovanjima i vještinama. Mladi koji su pronašli odgovarajući posao zadovoljniji su i produktivniji, u manjem su riziku od nezaposlenosti, stabilniji su i manje skloni promjeni zanimanja. Ovo su važni preduslovi za lični rast i razvoj nezavisne ličnosti. Autonomni građani, poput ovih, od suštinske su važnosti za žive demokratije. Samo oni koji su informisani i angažovani mogu da donose samostalne i odgovorne odluke za zajednički život u demokratskoj koegzistenciji.

Džejdun, vaš petnaestogodišnji sin, počinje posljednju godinu obaveznog obrazovanja. Na informativnom roditeljskom sastanku, nastavnik naglašava važnost predstojećeg izbora karijere, uključujući podršku roditelja svojoj djeci. On ih podstiče da o ovoj temi razgovaraju i kod kuće, u krugu porodice. Primijetili ste da sam Džejdun ne govori o pitanju izbora karijere. Zato ste odlučili da s njim o tome razgovarate. Ali, kako će uspjeti takav razgovor?

Izaberite neku od sljedećih opcija i nastavite da čitate na naznačenoj strani:

Isključi kompjuter.
Vrijeme je za
učenje.

Želim da imaš bolju
budućnost od mene.
Moraš dobro da učiš.

Idite na [stranicu 3!](#)

Obezbijedio sam
ti staž u lokalnoj
stolarskoj radnji!

Evo opisa i
drugih
poslova.

Idite na [stranicu 4!](#)

Vidi, Žadone, veb
stranica Zavoda
za zapošljavanje
veoma je
zanimljiva. Hajde
da je zajedno
pogledamo.

Idite na [stranicu 5!](#)

“Nekoliko jednostavnih pravila:

Budite uključeni, ali ne kontrolišite.

Savjetujte, ali ne odlučujte.

Podržavajte, ali ne dominirajte.“¹

Više informacija, materijala i video zapisa možete pronaći ovdje:

QualifaX: Database for further and higher education in Ireland (Department of Education and Skills, Ireland)
[Baza podataka za dodatno i visoko obrazovanje u Irskoj (Ministarstvo za obrazovanje i vještine, Irska)]

http://www.qualifax.ie/index.php?option=com_content&view=article&id=179&Itemid=207

Svi roditelji svojoj djeci žele samo najbolje. U pogledu očekivane profesije njihovih potomaka, mnogi roditelji povezuju izbor karijere sa visokim statusom u društvu, sigurnim zaposlenjem i dobrim primanjima. I mnogi vjeruju da se to može postići samo sa univerzitetskom diplomom.

Međutim, prijetnje i pokroviteljsko ponašanje vjerovatno ne mogu pomoći da se Džejdton ubijedi da je potrebno da završi školu sa dobrim ocjenama. Zato je važno uspostaviti i održavati dobru klimu za razgovor. To, takođe, pruža vašem sinu priliku da praktikuje svoju demokratsku kompetentnost. Pri tome se morate suzdržati od, takozvanih, destruktivnih poruka. Za savjete i odgovarajuće sugestije, molimo vas da nastavite čitanje na [stranici 6](#).

Pokušajte u otvorenom razgovoru da saznate šta su Džejdtonova interesovanja i profesionalne težnje. Zatim, možete zajednički da započnete potragu za odgovarajućim poslovima koji odgovaraju tim očekivanjima.

Na [stranici 7](#) možete da pronađete nekoliko važnih savjeta i predloga roditeljima koji žele da podrže Džejdtona u njegovom traženju odgovarajućeg zanimanja...

Jedan od najznačajnijih izazova u razvoju adolescenata je proces osamostaljivanja od porodice i roditelja. Izbor karijere je samim tim veoma važan, ako ne i najvažniji korak u životu mlade osobe ka nezavisnom i samoodređenom postojanju.

Pošto ste vi, kao odrasla osoba i roditelj, potpuno svjesni značaja ove odluke, sasvim je razumljivo da želite da podržite i savjetujete svog sina što je više moguće. Ipak, imajte na umu da će Džejdona na kraju morati da živi s tim i snosi posljedice svoje odluke. On će efektivnije ostvarivati svoju karijeru i shodno tome učiti i na njoj raditi i mnogo intenzivnije, ako je upravo on taj koji je aktivno odlučivao o njenom izboru.

Stoga je preporučljivo da izdržite neaktivnost vašeg sina, iako vam to može biti teško, umjesto da prazninu popunite svojim vlastitim aktivizmom. Ako se previše zalažete za Džejdona, to bi čak moglo da rezultira snažnom kontrareakcijom s njegove strane. Sasvim je moguće da nakon toga, on više neće obraćati pažnju na vas vezano za ovu temu.

Savjete i predloge kako da nenametljivo podržite sina nastavite da čitate na [stranici 7](#).

Izgleda da ste pronašli pravi pristup da uključite svog sina u razgovor o njegovoj budućnosti. Čestitamo!

Jasno predočite DžejdONU da je izbor zanimanja samo njegov, baš kao što će sam morati da snosi i posljedice svoje odluke. Ipak, kao roditelji i odgovarajuće referentne osobe sa bogatim životnim iskustvom i znanjem, uvijek mu morate biti na raspolaganju za pomoć u vezi bilo kakvih pitanja i problema.

Za dalje predloge i konkretne radnje, nastavite da čitate na [stranici 7](#).

Destruktivne poruke²

Poruke i izjave koje kod djeteta mogu da izazovu negativna osjećanja i reakcije nazivaju se destruktivnim porukama. Roditelji koji pribjegavaju destruktivnim porukama ne poštuju i ne tolerišu osjećanja i misli svoje djece. Poštovanje i tolerancija osnovni su demokratski stavovi, a destruktivnim porukama ne možete ih prenijeti svojoj djeci. Kao rezultat, vaše dijete će, vjerovatno, uzvratiti kratkim, odbrambenim odgovorima, osjećaće se neshvaćeno i degradirano. Ove vrste poruka dovode do sukoba i ponekad potpuno zaustavljaju proces komunikacije.

Destruktivne poruke mogu da ometaju psihosocijalni razvoj djece. Djeca nijesu u stanju da razviju svoj puni potencijal i jaku ličnost ako čuju samo negativne, ponižavajuće poruke. Međutim, snažne ličnosti, stavovi poštovanja i tolerancija prema drugima osnovni su zahtjevi za živa demokratska društva.

Trening

Da biste svoje komunikacijske vještine učinili više demokratskim, prvo treba da budete svjesni svojih trenutnih komunikacionih navika.

U nastavku ćete pronaći različite destruktivne poruke. Svakodnevno posmatrajte svoje komunikativno ponašanje tokom jedne nedjelje. Svaki put kada tokom komunikacije sa djetetom koristite neku od navedenih rečenica, povucite crtu iza te rečenice.

Destruktivne poruke

Komanda, naredba

- Moraš da...
- Hajde, spremi se ...
- Kaži: "Zdravo!"
- Lijepo se ponašaj ...

Prekor, opomena, prijetnja

- Uvijek to radiš!
- To nikad ne radiš.
- Ako nećeš ... onda...
- Kada konačno.
- Koliko često moram to da ti kažem ...

Moraliziranje

- Bili bismo tako ponosni na tebe, ali sada smo razočarani, jer nijesi...
- Mama je zaista tužna, jer ste bili tako nevaljali.
- Postoji na hiljade gladne djece koja bi voljela da ovo pojedu.
- Jednom lažov, uvijek lažov...

Savjeti i upoređivanje

- Da sam ja na tvom mjestu, ja bih...
- Roditelji druge djece bi...
- Tvoja sestra uvek sredi svoju sobu.
- Svi se slažu sa tim. Osim tebe ...

Kako da uspješno podržim svoje dijete u izboru karijere?

- **Rana ptica ...** Da biste izbjegli pritisak vremena, pokušajte da se bavite temom izbora karijere u ranoj fazi. Ako niste odlučni, imaćete dovoljno vremena za stažiranje u raznim profesionalnim grupama.
- **Profesionalna aspiracija:** Razgovarajte sa djetetom o njegovim željama, idejama i očekivanjima.
- **Izuzetno važno:** Otvorenost. Slušajte smireno svoje dijete. Iako vam se mnoge njegove ideje mogu činiti nerealnim ili nedostižnim, ne pokušavajte da mu nametne sopstveni pogled na stvari.
- **Nemam pojma...** Ako vaše dijete nema baš nikakvu ideju za koji bi se stručni pravac opredijelio, preporučljivo je razmisliti o sljedećim pitanjima:
 1. Šta je to što posebno volite da radite? Čime se oduševljavate? Koji su vaši hobiji?
 2. U kojim profesionalnim poduhvatima možete primijeniti te vještine? U kojim stručnim oblastima možete upotrijebiti vaše jače strane i sposobnosti? Koje se profesionalne kategorije bave pitanjima koja vas zanimaju?
- **Za i protiv:** Ako je profesionalna aspiracija vašeg djeteta pomalo jasna, pokušajte da sa njim sastavite spisak o njenim potencijalnim prednostima i nedostacima. Relativno brzo može se pokazati da li je predviđeno zanimanje odgovarajuće ili, možda, i nije baš tako dobro.
- **Aktivirati se:** Podržite svoje dijete u traženju informacija o određenim zanimanjima i relevantnim kursovima obuke. Neka ono samo obavlja te poslove: skuplja informacije telefonom, dogovara sastanke sa karijernim savjetnicima, prikuplja dokumenta potrebna za prijavu ...
- **Praksa, praksa, praksa:** Za mnoge mlade ljude određena praktična iskustva mnogo su korisnija u njihovoj potrazi za profesijom nego sami opisi posla. Stoga, ohrabrite svoje dijete da oproba relevantne poslove kroz posjete na licu mjesta ili da dobije informacije iz prve ruke na osnovu relevantnih razgovora sa poznanicima i rođacima o njihovim zanimanjima.
- **Prepreke:** Prepreke se mogu pojaviti ako se mora razmišljati o drugoj profesiji ili kada stažiranje ili praktična obuka nijesu mogući. U takvim slučajevima preuzimate važnu funkciju ohrabivanja vašeg djeteta da nastavi potragu umjesto da zakopava glavu u pijesak.
- **Učinite sami:** Koliko god da vam je teško da to prihvatite: krajnju odluku treba da donese samo vaše dijete. Odluku je najlakše sprovesti ako u cjelosti stojite iza nje. Isto tako, vašem djetetu treba da bude jasno da će on sam morati da snosi posljedice svoje odluke. To znači da on preuzima odgovornost za svoje postupke. Proces iniciranja odluka i življenja sa posljedicama doživotno je iskustvo. Štaviše, obaveza donošenja svjesnih odluka i preuzimanja odgovornosti za njih podjednako je važna za naš demokratski način života i suživota. Zato, teško da se može početi raditi na tome dovoljno rano.

“Razgovor sa djecom o profesionalnoj orijentaciji” zasnovan je na sljedećim referencama:

¹ Qualifax, the national learners' database. The Parent's Role in Career Selection: How important is the role of the parent in the career guidance process? Database for further and higher education in Ireland (Department of Education and Skills, Ireland) [Qualifax, nacionalna baza podataka za učenike. Uloga roditelja u odabiru karijere: Koliko je važna uloga roditelja u procesu odabiranja profesije? Baza podataka za dodatno i visoko obrazovanje u Irskoj (Ministarstvo za obrazovanje i vještine, Irska)] retrieved 19.03.2019. http://www.qualifax.ie/index.php?option=com_content&view=article&id=179&Itemid=207

² Heueck-Mauss, Doris. 2016. *So rede ich richtig mit meinem Kind: Wie Worte wirken: Konflikte fair lösen: Stressfreier erziehen*. Hannover: Humboldt, 74 ff

Heueck-Mauss, Doris. 2016. *So rede ich richtig mit meinem Kind: Wie Worte wirken: Konflikte fair lösen: Stressfreier erziehen*. Hannover: Humboldt.

Kurz, Susanne. 2014. «Unterstützen- nicht besser wissen!» *Das Schweizer Elternmagazin Fritz und Fränzi*, Mai, 76-77.

Qualifax, the national learners' database. The Parent's Role in Career Selection: How important is the role of the parent in the career guidance process? Database for further and higher education in Ireland (Department of Education and Skills, Ireland) [Qualifax, nacionalna baza podataka za učenike. Uloga roditelja u odabiru karijere: Koliko je važna uloga roditelja u procesu odabiranja profesije? Baza podataka za dodatno i visoko obrazovanje u Irskoj (Ministarstvo za obrazovanje i vještine, Irska)] retrieved 19.03.2019.

http://www.qualifax.ie/index.php?option=com_content&view=article&id=179&Itemid=207